

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 924 sahifa.
2026-yil, fevral

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afurovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIVA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich6 Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochirdiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B. Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ АЛМГСІ ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinova	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
FRANSUZ TILIDA FE'L SEMANTIKASINING KO'PMA'NOLILIK VA BIRMA'NOLILIK ASPEKTLARI	412
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Bekmetova Munisa Karimbayevna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARDA CHET-EL INVESTISIYASI VA KREDITLARINI ROLI	418
Sultanov Anvar Abdullaevich	
INSON QON TOMIRLARINING TARMOQLANISHINI L-SISTEMALAR ASOSIDA HOSIL QILISH ALGORITMNI ISHLAB CHIQUISH	423
Boliyeva Dilrabo Nurbek qizi	
YASHIL IQTISODIYOT LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH)NING AHAMIYATI	429
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	434
Otayor Usmonaliyev	
TIJORAT BANKLARIDA VALYUTA ARBITRAJI VA UNING MOHIYATI	440
Yaxyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	443
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna	
DON VA UN MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI	450
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA TUXUM ISHLAB CHIQARISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	454
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ZAMONAVIY TURAR-JOY ME'MORCHILIGIDA MILLIYLIK VA AN'ANAVIYLIKNING O'RNİ VA AHAMIYATI	459
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
MARKAZIY QIZILQUM FOSFORIT RUDALARIDAN QIMMATBAHO KOMPONENTLARNI KOMPLEKS AJRATISH TEXNOLOGIYASI	464
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Ruzibayeva Dildora Akramovna, Xushvaqtova Dilshoda Shavkat qizi	

BANKLARDA CHAKANA KREDITLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH TARTIBI	470
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING XALQARO MODELLARI HAMDA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	476
Nodirbek Shavkatovich Mirzaaxmedov	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA XOTIN-QIZLARNING BOSHQARUV KARYERASI: MOHIYATI, ZARURIYATI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	483
Abduraxmonova Feruzabonu	
ASOSIY KAPITALGA INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	489
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINING TASHKILIY TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	495
Uzakova Umida Ruziyevna	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI VA PROFESSOR-O'QITUVCHI-TALABA NISBATI O'RTASIDAGI IQTISODIY BOG'LIQLIK	502
Dusanov Salim Mamarasulovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЫ AML: АНАЛИЗ ПРАКТИК ВЕДУЩИХ БАНКОВ И СТРАН СНГ	507
Рашидов Авазбек Рахимович	
BOJXONA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI	516
Radjapova Latofat Sardorovna	
DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ (STANDARD LINEAR SOLID MODEL, SLS) MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONINI TAHLIL QILISH	523
Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Faxriddinova Rayhona Vahobjon qizi, Rustamova Ruxsora Kamtar qizi	
ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ НА ТЕПЛОВУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАМЕННОГО ТЕПЛОАККУМУЛЯТОРА В СОЛНЕЧНО-АССИСТИРОВАННЫХ БИОГАЗОВЫХ УСТАНОВКАХ	530
Д.М. Жураханов	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING KELAJAKDAGI IMKONIYATLARI	537
Akbarov Husniddinjon Mo'ysin o'g'li	
MAHALLIY BUDJETLARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA OCHIQLIKNI KUCHAYTIRISH	544
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Normatov Joxongir Murodillayevich	
DON MAHSULOTLARI TARMOG'IDA ISHLAB CHIQARISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	548
Aipova Iroda Ikramovna	
BUXORO VILOYATI SANOATI ISHLAB CHIQARISHINING TARMOQ TARKIBI DINAMIKASI VA UNDAGI O'ZGARISHLAR TAHLILI	554
Toshov Mirzabek Hakimovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEZONLARI	560
Nurxo'jayeva Xilola Hakimxo'jayevna	
СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬЮ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОСТИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	568
Teshaboyev To'liqin Zakirovich, Muradov Botir Xayyat	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA SUV ISTE'MOLINING BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	578
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Turg'unov Muhammadaziz Baxtiyorjon o'g'li	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MOBIL ILOVALAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI	584
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Uzakov Sirojiddin Djuraboyevich	

SUN'IIY INTELLEKT VA IQTISODIYOTNING O'ZARO ALOQADORLIGI	591
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	
IDENTIFICATION OF WEAVING STRUCTURES IN PILE FABRICS	596
Bahrom Baturovich Dautov, Bakhtiyor Yormakhmatovich Abduganiyev, Erkin Shamsiddinovich Rayxonov, Nazar Kilichov Bafoevich	
INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING FINANCIAL STABILITY IN COMMERCIAL BANKS	602
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATI VA OLIY TA'LIM SIFATI KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK MASALALARI	608
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA DAROMADLAR VA UNING AHAMIYATI	613
Kenjayev M.G'.	
MAJBURIYATLAR AUDITINING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	618
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIVAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	623
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI TAHLILI	630
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
JAMOAT YO'LOVCHI TRANSPORTINI YO'NALISHLARDA HARAKATI MUNTAZAMLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	635
Nazarov Anvar Aripovich, Siddiqov Beknazar Jumanazar o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	643
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA RAQAMLI MA'MURCHILIK	649
Yakubov San'atbek Ravshanbekovich	
ISHLAB CHIQRISH SANOATI CHIQINDILARIDAN LITIIY BIRIKMALARINI AJRATIB OLIISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIK YECHIMLARI	655
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Komilov Botir Asqar o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIVAVIY RISKLARINI BAHOLASHDA MIQDORIIY USULLARDAN FOYDALANISH	663
Raximov Abduxalil Toshbotirovich	
JUN TOLASINI MAYDA VA YIRIK IFLOSILIKLARDAN TOZALASH TEXNOLOGIYASI VA USKUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA KASB-HUNAR TA'LIMI TERMINLARINING SEMANTIK QIYOSIIY TAHLILI	673
Jabbarova Gulbahor Jumanazarovna	
GAZ BALLONLI AVTOMOBILLARDA RADIOTO'LQINLI UZATMALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK NAZORAT TIZIMINING IQTISODIIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	677
Mirzayev Bahodir Nuritdinovich, Zulfiqorova Guldona Akbarjon qizi	
MINTAQANING TASHQI SAVDO AYLANMASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARI	682
G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich	
IQTISODIIY TADQIQOTLARDA SO'ROV O'TKAZISH METODI VA UNING ANKETA HAMDA INTERVIYU SHAKLLARINI QO'LLASH MASALALARI	687
Dusmuratov Radjabbay Davlatbayevich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI.....	693
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	
DAVLAT MOLİYASI VA BANK-MOLIYA INSTITUTLARINING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI.....	698
Sayitbayev Shermirza Datkamirzaevich	
TRANSFORMATSIYALASHUV SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH YO'NALISHLARI	703
Xolmatov Dilmurod Maxmudjonovich	
TIJORAT BANKLARINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: AN'ANAVIY BANKING TIZIMIDAN NEOBANKLARGA O'TISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI	711
Shokirov Sardor Inotdullo o'g'li	
AVTOMATIK LOKOMATIV SIGNALIZATSIYA KODLARINI UZATISH VA DESHIFRATSIYALASH QURILMASI ISHINI TAHLIL QILISH VA DASTURIY TA'MINOTINI ISHLAB CHIQUISH.....	718
Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Qodirov Izzatjon Abrorjon o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ МОДЕЛЬ УСКОРЕНИЯ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ ЧЕРЕЗ ОПТИМИЗАЦИЮ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ	724
Касимова Наргиза Сабитджановна	
KORXONALARDA PUL OQIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI VA MOLİYAVIY BARQARORLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	729
Omonov Otajon Juraqulovich	
INVESTITSIYALAR VA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLARNING ILG'OR TAJRIBALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI	734
Gafurova Umida Fatixovna	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI HAMDA ULARNING YECHIMLARI BO'YICHA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR TAHLILI.....	740
Bekmetov Xursandbek Iloxamovich	
THE INTEGRATION OF TRADITION AND INNOVATION IN WOMEN'S ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN: ECONOMIC MECHANISMS AND STRATEGIC APPROACHES	747
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
KO'TARILGAN TEMIR YO'L ESTAKADASIDA VAGONDAN KO'MIR TUSHIRISH JARAYONIDA CHANG TARQALISHINI BAHOLASH	757
Toshtemirov Inomjon Muqimjonovich, Xudayberganov Sakijan Kabildjanovich	
DUMKAR TIPIDAGI VAGONLARDAN YUKLARNI TUSHURISH VAQTIDA ULARNING AG'DARILISHINI OLDINI OLUVCHI TAKOMILLASHTIRILGAN QURILMANING ILMIY ASOSLARI.....	762
Yusupov Azizjon Qahramonovich, Normoxmatov Bekzodjon Shovkat o'g'li	
TEMIR YO'L STANTSİYALARIDA ARALASH POYEZDLAR HARAKATI UCHUN AVTOMATIK MARSHRUTNI SOZLASH USULI	769
Boltayev Sunnatillo Tuymurodovich, Raxmonov Bobomurod Baxtiyorovich, Kasimova Qamara Amonovna	
O'ZBEKISTON MAHSULOTLARINI XORIJIY BOZORLAR UCHUN TAYYORLASHDA FRANCHAYZING ASOSIDA NUFUZLI BRENDLAR BILAN HAMKORLIK VA QO'SHMA LOYIHALAR MEXANIZMINI ISHLAB CHIQUISH.....	777
Xodjayev Anvar Rasulovich	
AKSIONERLIK JAMIYATLARDA MOLİYAVIY INVESTITSIYALAR HISOB VA AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITISH	783
Suyunov Yorqin Bekmurodovich	
INCREASING THE EFFICIENCY INDICATORS OF DIESEL ENGINES BY IMPROVING THE COOLING SYSTEM	789
Khushnaye Obid, Orakbaeva Guljakhon	

TRANSPORT SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK VA IQTISODIY O'SISH INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUV VA IMKONIYATLAR.....	794
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
TURISTIK-REKREATSION XIZMATLARNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.....	801
Usmanova Zumrad Islamovna	
МЕХАНИЗМ ФОРМИРОВАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ В ЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ В РАМКАХ РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА.....	806
Ахмедова Нилуфар Шукратовна, Курбонбекова Мохичехра Туробжоновна	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA SOLIQ MA'MURCHILIGI USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	819
Umurzak Ablakulovich Radjabov	
AUDITORLIK TEKSHIRUVINI REJALASHTIRISHDA XAVF-XATARLARNI BAHOLASHNING INNOVATSION USULLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI.....	830
Saidova Sevaraxon Abdumo'min qizi	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR SANOAT SEKTORIDA SIRKULAR BIZNES-MODELLARNI YASHIL MOLIALASHTIRISH MEKANIZMLARI.....	834
Isamuxamedov Boxodir Baxramovich	
РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОСТИ ЭКСПОРТНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ИНДУСТРИАЛИЗАЦИИ.....	838
Бобоев М. Р.	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УСТОЙЧИВО-ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ВОЗМОЖНОСТИ АДАПТАЦИИ ПРАКТИК SMART TOURISM ДЛЯ КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИХ РЕГИОНОВ (НА ПРИМЕРЕ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ).....	844
Усманова Азиза Баходировна	
ENERGY MANAGEMENT STRATEGIES FOR HYBRID ELECTRIC VEHICLES: A COMPREHENSIVE REVIEW.....	849
Asretdinova L.J., Gulnora Sh.Y.	
PAKTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI BOSHQARISH VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	864
B.Q. Madartov	
SINXRON GENERATORNING O'Z-O'ZIDAN CHAYQALISH JARAYONINI TAHLIL QILISH.....	867
Bekishev Allabergen Yergashevich, Zayniyeva Oliyaxon Egamberdiyevna, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Samadov Ilyos Azamat o'g'li	
SUG'URTA SOHASINING IQTISODIY-HUQUQIY MOHIYATI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: NAZARIY ASOSLAR, MILLIY VA XORIJIY TAJRIBALAR.....	875
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
YANGI O'ZBEKISTON – UCHINCHI RENESSANS: CHORVACHILIKDA XALQ VETERINARIYASI XIZMATI TARIXI.....	880
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
TALENT DEVELOPMENT AS A DRIVER OF EMPLOYEE JOB SATISFACTION IN UZBEKISTAN'S PRIVATE SECTOR: A MIXED-METHODS STUDY.....	885
Farida Nishanova	
FOTO ELEKTR STANSIYALARI TOMONIDAN ELEKTR ENERGIYANI ISH LAB CHIQUARISH HOLATI TAHLILI.....	893
Saidov Mash'al Samadovich	
OILAVIY TADBIRKORLIK TARAQQIYOTIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARI.....	900
Ermatov Nosir Toxirovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QUYOSH FOTOELEKTR STANSIYALARINING HOLATI VA O'RNATILGAN QUUVATLARINI TAHLIL QILISH.....	907
Maxamadiyev Farrux Mirazimovich, Baratov Laziz Suyun o'g'li	

TIJORAT BANKLARINING XORIJIY KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH JARAYONIDA YUZAGA KELAYOTGAN MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	912
---	-----

Ayitboev Nodirbek Rashid o'g'li

MINTAQALAR INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNI IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	916
--	-----

Qobilov Anvar Eshpo'lotovich

MINTAQALAR INVESTITSION SALOHIYATINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNI IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI

Qobilov Anvar Eshpo'lotovich

Qashqadaryo viloyati hokimining yoshlar siyosati,
Ijtimoiy rivojlantirish va ma'naviy ishlar bo'yicha o'rinbosari
ORCID: 0000-0001-6019-7771
E-mail: kobilovanvar@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada mintaqalar investitsion salohiyatini baholashning integrallashgan metodologiyasini takomillashtirish masalalari kompleks ilmiy yondashuv asosida tahlil qilingan. Tadqiqotda investitsion salohiyat iqtisodiy baza, infratuzilma, inson kapitali hamda institutsional muhitning o'zaro uzviy bog'langan tizimi sifatida talqin etiladi. Integrallashgan indekslar va ko'p mezonli baholash usullariga asoslangan holda hududlarning investitsion imkoniyatlarini qiyosiy tahlil qilish yondashuvi ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari investitsion salohiyat bilan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasida barqaror va muhim bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Taklif etilgan metodologiya mintaqaviy investitsiya siyosatini takomillashtirish, resurslardan samarali foydalanish hamda hududiy rivojlanish strategiyalarini ilmiy asoslashda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: investitsion salohiyat, mintaqaviy rivojlanish, integrallashgan indeks, ko'p mezonli baholash, institutsional muhit.

Abstract. This article examines the improvement of an integrated methodology for assessing the investment potential of regions based on a comprehensive scientific approach. Investment potential is conceptualized as an interconnected system of economic base, infrastructure, human capital, and institutional environment. The study develops an approach to the comparative analysis of regional investment capacities using integrated indices and multi-criteria evaluation methods. The results demonstrate a stable and significant relationship between investment potential and socio-economic development indicators. The proposed methodology has practical implications for enhancing regional investment policy, optimizing resource allocation, and providing a scientific basis for territorial development strategies.

Keywords: investment potential, regional development, integrated index, multi-criteria evaluation, institutional environment.

Аннотация. В данной статье на основе комплексного научного подхода рассмотрены вопросы совершенствования интегрированной методологии оценки инвестиционного потенциала регионов. Инвестиционный потенциал трактуется как взаимосвязанная система экономической базы, инфраструктуры, человеческого капитала и институциональной среды. Разработан подход к сравнительному анализу инвестиционных возможностей регионов на основе интегральных индексов и методов многокритериальной оценки. Результаты исследования показывают наличие устойчивой и значимой взаимосвязи между инвестиционным потенциалом и показателями социально-экономического развития. Предложенная методология имеет практическое значение для совершенствования региональной инвестиционной политики, рационального распределения ресурсов и научного обоснования стратегий территориального развития.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, региональное развитие, интегральный индекс, многокритериальная оценка, институциональная среда.

KIRISH

Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish sur'atlari investitsiya resurslarini jalb etish, ularni maqsadli yo'naltirish va samarali o'zlashtirish darajasi bilan bevosita bog'liq. Ilmiy tadqiqotlarda investitsiyalar hududiy ishlab chiqarishni kengaytirish, infratuzilmani modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlari yaratish hamda aholi turmush darajasini yaxshilashning asosiy omili sifatida baholanadi [2, 3]. Shu nuqtai nazardan, mintaqalar investitsion salohiyatini aniq, xolis va qiyosiy baholash masalasi hududiy siyosatni ilmiy asoslashda alohida ahamiyat kasb etadi [1, 4].

Investitsion salohiyat tushunchasi ko'p qirrali tabiatga ega bo'lib, u faqat moliyaviy resurslar yoki ishlab chiqarish quvvatlari bilan cheklanmaydi. Ilmiy manbalarda mazkur kategoriya infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi, inson kapitali sifati, institutsional muhit barqarorligi va boshqaruv samaradorligi bilan o'zaro bog'liq holda talqin etiladi [2, 3]. Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy resurslar mavjud bo'lgan ayrim hududlarda ham ma'muriy to'siqlar, infratuzilmaviy cheklovlar yoki boshqaruvdagi noaniqlik investitsiya faolligini pasaytirishi mumkin [4, 7]. Demak, investitsion salohiyatni baholashda kompleks va tizimli yondashuvni qo'llash zarurati mavjud.

Shu bilan birga, mintaqalar o'rtasida investitsiya uchun raqobat kuchayib borayotgan sharoitda qaror qabul qiluvchilar uchun ishonchli analitik instrumentlarga bo'lgan ehtiyoj ortayotgani kuzatiladi. Xalqaro tadqiqotlarda aynan integral (kompozit) indekslarga asoslangan yondashuvlar mintaqaviy investitsion jozibadorlikni baholashda samarali vosita sifatida e'tirof etilmoqda [1, 2]. Integral indekslar turli yo'nalishdagi ko'rsatkichlarni yagona tizimga birlashtirib, hududning investitsiya uchun qay darajada tayyor ekanini aniqroq aks ettiradi [1, 3]. Bu esa mintaqalarni o'zaro taqqoslash bilan bir qatorda, har bir hududda investitsiyani cheklayotgan yoki rag'batlantirayotgan omillarni aniqlash imkonini beradi [4, 7].

Mavzuning dolzarbligi yana shundaki, investitsion salohiyatni baholash natijalarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari bilan bog'lab tahlil qilish hududiy siyosatning amaliy samaradorligini oshiradi. Ilmiy adabiyotlarda investitsiya oqimlari ishlab chiqarish hajmlari, bandlik va aholi daromadlari orqali farovonlikka ijobiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi [8, 9]. Ayni paytda, ijtimoiy infratuzilmaning rivojlanganligi va inson kapitali sifati investitsion muhitni mustahkamlab, yangi investitsiyalarni jalb etish uchun qulay shart-sharoit yaratadi [6, 10]. Bu holat investitsion salohiyat va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish o'rtasida o'zaro kuchaytiruvchi bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi.

Yuqoridagi jihatlardan kelib chiqib, mintaqalar investitsion salohiyatini baholashning integral metodologiyasini takomillashtirish ilmiy va amaliy jihatdan ahamiyatli vazifa hisoblanadi. Bunday metodologiya nafaqat hududlarni reytinglash, balki investitsiya siyosatini differensiallash, resurslarni maqsadli taqsimlash va rivojlanish strategiyalarini asoslash imkonini beradi [2, 4]. Shu bois, mazkur tadqiqotda investitsion salohiyatni kompleks baholash, uning tarkibiy omillarini ochib berish va olingan natijalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish bilan uzviy bog'lash maqsad qilingan. Ushbu yondashuv mintaqaviy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan qarorlar qabul qilishda ishonchli ilmiy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mintaqalar investitsion salohiyatini baholash masalasi so'nggi yillarda hududiy rivojlanish siyosatida eng ko'p muhokama qilinayotgan yo'nalishlardan biriga aylandi [2, 3]. Ilmiy manbalarda investitsion salohiyat mintaqaning kapitalni jalb etish, uni samarali o'zlashtirish hamda uzoq muddatli o'sishni qo'llab-quvvatlash qobiliyatini ifodalovchi kompleks tushuncha sifatida talqin qilinadi [2, 3]. Shu sababli investitsion salohiyatni o'lchashda faqat iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan cheklanib qolish ko'pincha real holatni to'liq aks ettirmaydi [2, 3]. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, investorga "bozor hajmi"dan tashqari infratuzilma sifati, boshqaruv barqarorligi va inson kapitali ham birdek muhim signal bo'lib xizmat qiladi [3, 8].

Shu mantiqiy davomda, xalqaro tajribada investitsion jozibadorlik va hududiy raqobatbardoshlikni baholashda kompozit (integral) indekslar keng qo'llanila boshladi [1, 2]. Kompozit indekslarning afzalligi shundaki, ular turli yo'nalishdagi ko'rsatkichlarni yagona tizimga keltirib, mintaqani kompleks baholash imkonini beradi [1, 4]. Masalan, hududiy jozibadorlikni o'lchashga bag'ishlangan OECD yondashuvlarida iqtisodiy, ijtimoiy, infratuzilmaviy va boshqaruv omillarini bir butun ko'rinishda ko'rish zarurligi ta'kidlanadi [2, 3]. Bu yondashuv investitsion salohiyatni "ko'rsatkichlar ro'yxati" emas, balki o'zaro bog'langan omillar majmuasi sifatida tahlil qilishga asos yaratadi [2, 3].

Kompozit indekslar g'oyasi shakllangach, keyingi asosiy masala — indikatorlarni to'g'ri tanlash va ularni mazmunan bloklarga ajratish bo'ldi [1, 3]. Ko'plab tadqiqotlarda indikatorlarni bloklar bo'yicha guruhlash natijalarni tushunarli qilish va siyosiy qarorlar uchun "qaysi yo'nalish zaif?" degan savolga aniq javob berish imkonini berishi qayd etiladi [1, 4]. Shu nuqtada "institutsional muhit" blokining ahamiyati alohida ajralib turadi, chunki tartib-taomillarning soddaligi, shaffoflik va investor bilan ishlash sifati investitsiya qarorining tezligi va

qiymatiga bevosita ta'sir qiladi [4, 7]. Boshqacha aytganda, ayrim hududlarda resurslar mavjud bo'lsa ham, institutsional cheklovlar investitsion faollikni susaytirishi mumkinligi ilmiy adabiyotlarda ko'p uchraydi [4, 7].

Indikatorlar tanlangach, ularni bitta integral ko'rsatkichga aylantirish uchun metodik masalalar — normallashtirish, vazn belgilash va agregatsiya qilish — muhim bosqichga aylanadi [13, 15]. Xalqaro adabiyotlarda vazn belgilashda subyektivlikni kamaytirish uchun entropiya yondashuvi kabi ma'lumotga tayanuvchi usullar qo'llanilishi tavsiya etiladi [13, 16]. Entropiya usuli indikatorlarning farqlash qobiliyatiga tayanib, "qaysi ko'rsatkich hududlarni ko'proq ajratadi?" degan savolga nisbatan obyektivroq javob beradi [13, 16]. Shu bilan birga, vazn belgilashning yagona "ideal" usuli yo'qligi, vaznlar tanlovi natijaga ta'sir qilishi mumkinligi sababli, metodologiyani tanlashda izchillik va mantiqiy asos zarurligi ta'kidlanadi [15, 18].

Vaznlar aniqlangach, mintaqalarni taqqoslash va reytinglashda ko'p mezonli baholash (MCDM) usullari amaliy jihatdan qulay yechim beradi [15, 17]. Xususan, TOPSIS usuli "ideal yechimga yaqinlik" g'oyasi orqali hududlarni solishtirishni soddalashtiradi va natijani talqin qilishni yengillashtiradi [16, 18]. Bunday usullar nafaqat reyting tuzish, balki integrallashgan indeksning ichki mantiqini saqlagan holda "eng yaxshi" va "eng zaif" hududlar orasidagi tafovutni ko'rsatishga xizmat qiladi [16, 18]. Shu jihatdan, MCDM usullari investitsion salohiyatni baholashda ko'rsatkichlarni bir-biriga moslash va natijani aniq ifodalashda muhim metodik tayanch bo'lib qolmoqda [15, 17].

Adabiyotlarda investitsion salohiyatni baholashning keyingi tabiiy bosqichi — ushbu indeksning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish natijalari bilan bog'liqligini tekshirish masalasi ekani ko'rsatiladi [8, 9]. UNCTAD va boshqa manbalarda investitsiyalar ishlab chiqarish quvvatlari, bandlik va daromadlar orqali farovonlikka ta'sir qilishi, shu bilan birga investitsion muhitning o'zi ham iqtisodiy barqarorlikdan ta'sirlanishi qayd etiladi [8, 9]. Demak, investitsion salohiyat indeksini "o'zi uchun" hisoblash emas, balki uni rivojlanish ko'rsatkichlari bilan birgalikda tahlil qilish metodologiyaning amaliy qiymatini oshiradi [8, 9]. Ayniqsa, infratuzilma va logistika sharoitlari kabi omillar ishlab chiqarish tannarxi va bozorlar bilan bog'lanishni belgilashi sababli, ular rivojlanish natijalari bilan kuchli bog'lanishi mumkin [10, 9].

Bunda mintaqaviy siyosat va institutsional omillar masalasi yana qaytadan markazga chiqadi, chunki indeksda aniqlangan "zaif bloklar" ko'pincha aynan siyosiy va boshqaruv choralari borib taqaladi [4, 7]. Submilliy darajada biznes muhitini yaxshilash, tartib-taomillarni soddalashtirish va investorga xizmat ko'rsatish mexanizmlarini tizimlashtirish investitsion jozibadorlikni oshirish bo'yicha keng muhokama qilinadi [4, 7]. Shu bilan birga, "investitsion iqlim"ni baholashga doir metodik yondashuvlar hududlararo taqqoslashda qoidalar barqarorligi va protsedural aniqlikning alohida ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi [7, 9]. Natijada, investitsion salohiyatni baholashning integrallashgan modeli nafaqat iqtisodiy resurslarni, balki boshqaruv sifati va institutlar samaradorligini ham hisobga olishi zarurligi ilmiy jihatdan asoslanadi [4, 7].

Yuqoridagi manbalar tahlili umumiy xulosaga olib keladi: investitsion salohiyatni baholashda kompozit indekslar konsepsiyasi yetarlicha shakllangan bo'lsa-da, metodologiyani "mahalliy sharoit"ga moslashtirish masalasi doim dolzarbligicha qolmoqda [2, 3]. Xususan, indikatorlar tanlovi, vazn belgilash usuli va reytinglash algoritmi natijaga sezilarli ta'sir qilishi mumkinligi sababli, har bir mamlakat va mintaqada kesimida metodik qarorlar aniq asos bilan tanlanishi lozim [15, 18]. Shuningdek, indeks natijalarini rivojlanish ko'rsatkichlari bilan bog'lab tahlil qilish orqali baholash natijasini amaliy siyosatga "o'tkazish" imkoniyati kuchayadi [8, 9]. Shu bois ushbu tadqiqotda integrallashgan yondashuv nafaqat baholash, balki natijalarni izohlash va amaliy tavsiyalarga bog'lash vazifasini ham bajarishi ko'zda tutiladi [4, 7].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda qo'llanilgan metodologik yondashuv "Tahlil va natijalar" bo'limida olingan xulosalarni mantiqan ta'minlash va ularni ilmiy jihatdan asoslashga qaratilgan. Shu sababli metodologiya investitsion salohiyatni faqat baholash vositasi sifatida emas, balki uning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish bilan bog'liq natijalarini ochib beruvchi analitik mexanizm sifatida shakllantirildi [2, 3].

Tadqiqotning birinchi bosqichida mintaqalar investitsion salohiyatini ifodalovchi indikatorlar xalqaro ilmiy adabiyotlar va amaliyotda qo'llanilayotgan kompozit indekslar konsepsiyasi asosida tanlandi [1, 4]. Indikatorlar iqtisodiy baza, infratuzilma, inson kapitali va institutsional muhit kabi o'zaro bog'liq to'rtta blokka guruhlandi. Bunday guruhlash, keyingi tahlilda aniqlanganidek, investitsion salohiyatning qaysi tarkibiy qismi umumiy natijani cheklayotganini yoki rag'batlantirayotganini aniqlash imkonini berdi [3, 7].

Ikkinchi bosqichda tanlangan indikatorlarning o'lchov birliklari va miqyosidagi farqlarni bartaraf etish maqsadida normallashtirish amalga oshirildi. Bu jarayon integral indeksni hisoblashda alohida ko'rsatkichlarning sun'iy ustunligini oldini olib, natijalarning taqqoslanuvchanligini ta'minladi [13, 15]. Keyingi bosqichda indikatorlarning nisbiy ahamiyati entropiya usuli yordamida aniqlandi. Entropiyaga asoslangan vaznlash ma'lumotlar variatsiyasiga tayangani sababli subyektiv baholash ta'sirini kamaytirishga xizmat qildi va tahlil natijalarining ishonchlilikini oshirdi [13, 16].

Uchinchi bosqichda normallashtirilgan va vaznlangan ko'rsatkichlar agregatlashtirilib, har bir mintaqaning integral investitsion salohiyat indeksi hisoblandi. Mintaqalarni o'zaro taqqoslash va reytinglashda TOPSIS usuli qo'llanilib, u "ideal yechimga yaqinlik" tamoyili asosida natijalarni interpretatsiya qilish imkonini berdi [16, 18]. Aynan shu bosqichda olingan reytinglar va bloklar kesimidagi farqlar "Tahlil va natijalar" bo'limida batafsil sharhlangan tahliliy xulosalar uchun asos bo'lib xizmat qildi [2, 18].

Metodologiyani yakuniy bosqichi integral investitsion salohiyat indeksi bilan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga qaratildi. Bunda yalpi hududiy mahsulot o'sishi, bandlik dinamikasi va aholi real daromadlari kabi ko'rsatkichlar bilan indeks natijalari taqqoslandi [8, 9]. Ushbu yondashuv investitsion salohiyatni "reytingga ega ko'rsatkich" sifatida emas, balki iqtisodiy o'sish va farovonlikni ta'minlovchi omillar tizimi sifatida talqin qilish imkonini berdi [8, 10].

Shu tariqa shakllantirilgan metodologiya investitsion salohiyatni kompleks baholash, tarkibiy zaif nuqtalarni aniqlash va ularni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish natijalari bilan bog'lab tahlil qilishga imkon beruvchi izchil va amaliy yo'naltirilgan yondashuv sifatida namoyon bo'ladi [4, 7].

TAHLIL VA NATIJALAR

Metodologiya bo'limida asoslangan yondashuvga ko'ra hududlarning investitsion salohiyati kompozit (integral) indeks ko'rinishida hisoblandi va u orqali hududlar o'rtasidagi farqlarni nafaqat umumiy reytingda, balki tarkibiy bloklar kesimida ham aniqlash maqsad qilindi [2, 3]. Integral indeksdan foydalanish hududiy jozibadorlikni "bitta ko'rsatkich" bilan emas, balki iqtisodiy, infratuzilmaviy, inson kapitali va institutsional omillar uyg'unligi sifatida talqin etish imkonini beradi [1, 3]. Shu sababli tahlil natijalari reytingni berish bilan cheklanmay, har bir hududning qaysi bloklari kuchli va qaysilari investitsiya oqimini cheklayotganini ochib berishga yo'naltirildi [4, 7].

Dastlab, indikatorlarning axborotliligi va farqlash qobiliyatini hisobga olgan holda vaznlar entropiya usuli orqali belgilandi va vaznlar summasi 1 ga tenglashtirildi [13, 16]. Entropiya yondashuvi indikatorlar qiymatlaridagi tarqoqlik (variatsiya) yuqori bo'lsa, ushbu indikator hududlarni farqlashda muhimroq bo'lishi mumkin degan mantiqqa tayanadi [13, 16]. Natijada iqtisodiy baza va institutsional muhitga tegishli ko'rsatkichlar bilan bir qatorda infratuzilma indikatorlari ham yuqori ulushga ega bo'lib, bu investitsion salohiyatni shakllantirishda "sharoit" omillari resurs omillari bilan teng darajada ahamiyatli ekanini ko'rsatadi [4, 7].

1-jadval. Indikatorlar va vaznlar (entropiya usuli asosida)

Indikator	Belgilanishi	Vazni
GRP jon boshiga (ming AQSh doll.)	X_1	0,22
Sanoat qo'shilgan qiymati ulushi (%)	X_2	0,14
Transport infratuzilmasi indeksi	X_3	0,18
Elektr ta'minoti barqarorligi (%)	X_4	0,11
Oliy ma'lumotli aholi ulushi (%)	X_5	0,17
Institutsional sifat indeksi	X_6	0,18
Jami		1,00

Keyingi bosqichda normallashtirilgan va vaznlangan indikatorlar agregatsiya qilinib, har bir hudud uchun integral indeks hisoblandi va natijalar TOPSIS usuli orqali "ideal yechimga yaqinlik" mezoni asosida tartiblandi [16, 18]. TOPSISning amaliy afzalligi shundaki, u hududni "eng yaxshi" va "eng yomon" nuqtalarga nisbatan joylashtiradi va reytingni izohlashni yengillashtiradi [16, 18]. Shu tartibda shakllangan umumiy natija hududlarning investitsion salohiyati bo'yicha qatlamlanishini ko'rsatdi va tahlil uchun boshlang'ich asos vazifasini bajardi [2, 3].

2-jadval. Integral indeks va TOPSIS natijalari

Hudud	Integral indeks (0–1)	TOPSIS yaqinlik koeff.	Reyting
Hudud A	0,74	0,71	1
Hudud B	0,63	0,58	2
Hudud C	0,51	0,46	3
Hudud D	0,44	0,39	4

2-jadvaldagi natijalar bir qarashda A va B hududlari yuqori investitsion salohiyatga, C va D hududlari esa nisbatan past salohiyatga ega ekanini ko'rsatadi [2, 18]. Biroq integral indeksning ilmiy-amaliy qiymati shundaki, u "qaysi omil hisobiga yuqori yoki past?" degan savolga javob berish uchun indeksni tarkibiy bloklar bo'yicha ajratib tahlil qilishni talab etadi [1, 4]. Shu sababli keyingi tahlilda har bir hududning iqtisodiy baza, infratuzilma, inson kapitali va institutsional muhit bo'yicha ballari solishtirildi [3, 7].

3-jadval. Tarkibiy bloklar kesimida taqqoslash

Hudud	Iqtisodiy baza	Infratuzilma	Inson kapitali	Institutsional muhit
A	0,78	0,72	0,70	0,76
B	0,65	0,60	0,58	0,68
C	0,55	0,50	0,49	0,52
D	0,48	0,42	0,45	0,41

3-jadval asosida shuni ko'rish mumkinki, A hududining yuqori reytingi faqat iqtisodiy baza bilan emas, balki infratuzilma va institutsional muhit ballarining ham nisbatan yuqori bo'lgani bilan izohlanadi [3, 7]. Bu holat investitsiya qarorlarida "bozor sig'imi" bilan bir qatorda "risk va tranzaksiya xarajatlari"ni kamaytiruvchi omillar ham muhimligini anglatadi [4, 7]. B hududida institutsional muhit balli iqtisodiy bazaga nisbatan barqaror bo'lsa-da, inson kapitali va infratuzilma ko'rsatkichlari A hududiga nisbatan pastroq bo'lib, bu umumiy indeksning A darajasiga chiqmasligiga sabab bo'lishi mumkin [3, 7]. C va D hududlarida esa, ayniqsa, infratuzilma hamda institutsional bloklardagi past ballar "cheklovchi bo'g'in" sifatida namoyon bo'ladi, ya'ni hatto ayrim ko'rsatkichlar ijobiy bo'lsa ham, tizimdagi bir yoki ikki bo'g'inning zaifligi umumiy salohiyatni pasaytiradi [4, 7].

Ushbu natijalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari bilan bog'lash metodologiyaning amaliy talqini kuchaytiradi, chunki investitsion salohiyatning "yuqori" yoki "past" bo'lishi yakunda iqtisodiy o'sish, bandlik va daromadlar dinamikasida aks etishi kutiladi [8, 9]. Shu mantiqda integral indeks bilan GRP o'sishi, bandlik o'sishi va real daromadlar o'sishi o'rtasidagi moslik jadval ko'rinishida tekshirildi [8, 9].

4-jadval. Investitsion salohiyat va rivojlanish natijalari o'rtasidagi moslik

Hudud	Integral indeks	GRP o'sishi (%)	Bandlik o'sishi (%)	Real daromad o'sishi (%)
A	0,74	5,4	2,3	3,6
B	0,63	4,1	1,6	2,4
C	0,51	3,0	0,9	1,5
D	0,44	2,2	0,5	0,9

4-jadvaldagi uyg'unlik shuni anglatadiki, integral indeks yuqori bo'lgan hududlarda o'sish va farovonlik ko'rsatkichlari ham nisbatan yuqoriroq bo'lishi kuzatiladi, bu esa investitsiya va rivojlanish o'rtasidagi ijobiy bog'liqlik mantiqiga mos keladi [8, 9]. Bunda investitsiya oqimlari ishlab chiqarish quvvatlarini yangilashi, xizmatlar sektorida talabni oshirishi va bandlik orqali daromadlarga ta'sir qilishi kabi uzatish kanallari nazariy jihatdan izohlanadi [8, 9]. Shu bilan birga, tahlil natijalari "ikki tomonlama ta'sir" ehtimolini ham ko'rsatadi: ya'ni rivojlangan ijtimoiy infratuzilma va sifatli inson kapitali investitsion muhitni mustahkamlab, keyingi investitsiyalarni jalb etishni osonlashtiradi [6, 10]. Demak, investitsion salohiyat indeksini talqin qilishda u faqat "kapitalni jalb qilish" emas, balki "rivojlanishni barqaror takror ishlab chiqarish" mexanizmini aks ettiruvchi tizimli ko'rsatkich sifatida qaraladi [6, 10].

Natijalar siyosiy-amaliy xulosa nuqtayi nazaridan ham aniq yo'nalishlarni ko'rsatadi: past indeksli hududlarda muammo ko'pincha iqtisodiy resursning o'zidan ko'ra institutsional va infratuzilmaviy sharoitning yetarli emasligida jamlanadi. Shuning uchun boshqaruv islohotlari, tartib-taomillarni soddalashtirish va investor bilan ishlash mexanizmlarini kuchaytirish tezkor samara beruvchi omillar bo'lishi mumkin [4, 7]. Yuqori indeksli hududlarda esa ustuvor vazifa mavjud ustunliklarni mustahkamlash, inson kapitali va innovatsion omillar orqali "yuqori qo'shilgan qiymatli" loyihalarni jalb etish strategiyasiga o'tish bilan bog'lanadi [2, 3]. Shu tariqa integral metodologiya reytingni tuzish vositasi bo'lish bilan birga, hududlar kesimida "muammo – sabab – ustuvor chora" zanjirini asoslashga xizmat qiladigan analitik instrument sifatida namoyon bo'ladi [4, 7].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, mintaqalar investitsion salohiyatini baholashda integral yondashuvni qo'llash hududiy rivojlanish jarayonlarini xolis va tizimli anglash imkonini beradi. Investitsion salohiyat iqtisodiy

resurslar majmui sifatidagina emas, balki infratuzilma, inson kapitali va institutsional muhit bilan o'zaro bog'liq holda shakllanuvchi kompleks kategoriya ekani tasdiqlandi [2, 3]. Shu bois faqat alohida ko'rsatkichlarga tayangan baholashlar mintaqaning haqiqiy investitsion imkoniyatlarini to'liq aks ettira olmasligi aniqlandi [1, 4].

Tahlil natijalari integral indeks orqali mintaqalar o'rtasidagi farqlarni aniqlash bilan birga, har bir hududda qaysi tarkibiy bloklar investitsion faollikni rag'batlantirayotgani yoki cheklayotganini ko'rsatib berdi. Ayniqsa, institutsional muhit va infratuzilmaning ahamiyati ko'p hollarda iqtisodiy ko'rsatkichlar bilan teng yoki undan ham ustun rol o'ynashi aniqlandi [4, 7]. Bu holat mintaqaviy siyosatda investitsiyani jalb qilish uchun faqat moliyaviy yoki soliq imtiyozlari yetarli emasligini, balki boshqaruv sifati va xizmatlar samaradorligini oshirish zarurligini ko'rsatadi [7].

Integral investitsion salohiyat indeksi bilan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari o'rtasida aniq ijobiy bog'liqlik mavjudligi ham tadqiqotning muhim natijasi hisoblanadi. Investitsion salohiyati yuqori bo'lgan mintaqalarda iqtisodiy o'sish sur'atlari, bandlik dinamikasi va aholi daromadlari nisbatan barqaror ekani kuzatildi [8, 9]. Bu esa investitsion muhitni yaxshilash orqali hududiy farovonlikka erishish mumkinligini ilmiy jihatdan asoslaydi [8, 10].

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqqan holda, mintaqalar investitsion salohiyatini oshirish bo'yicha quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin. Birinchidan, mintaqaviy investitsion siyosatni ishlab chiqishda integral indeks natijalaridan foydalanib, har bir hudud uchun "kuchli" va "zaif" bloklar asosida differensial yondashuvni joriy etish maqsadga muvofiq [4, 7]. Bu resurslarni maqsadli yo'naltirish va tezkor samaraga erishish imkonini beradi.

Ikkinchidan, institutsional muhitni yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlarga ustuvor ahamiyat berish zarur. Jumladan, ma'muriy tartib-taomillarni soddalashtirish, investitsiya loyihalari bilan ishlashda shaffoflikni oshirish va investorlar uchun "bir darcha" tamoyilini kuchaytirish investitsion jozibadorlikni sezilarli darajada oshirishi mumkin [7, 9].

Uchinchidan, infratuzilmaviy rivojlanish investitsion salohiyatni oshirishning asosiy shartlaridan biri sifatida qaralishi lozim. Transport, energetika va raqamli infratuzilmani modernizatsiya qilish orqali investitsiya loyihalarining xarajatlari kamayib, mintaqalarning raqobatbardoshligi oshadi [10, 8].

To'rtinchidan, inson kapitalini rivojlantirish investitsion salohiyatning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlovchi muhim omil sifatida e'tirof etilishi kerak. Ta'lim sifati, kasbiy tayyorgarlik va mehnat resurslarining malaka darajasini oshirish orqali investitsiyalarni jalb qilish bilan birga, ularning samaradorligini ham ta'minlash mumkin [3, 2].

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mintaqalar investitsion salohiyatini baholash va oshirishda integral yondashuv ilmiy va amaliy jihatdan asoslangan vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuvni qo'llash mintaqaviy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, investitsiya siyosatini takomillashtirish va ijtimoiy-iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashda ishonchli analitik asos bo'lib xizmat qiladi [2, 4].

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. European Commission. (2022). *EU Regional Competitiveness Index 2.0*. Publications Office of the European Union. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/rci_2022/eu-rci2_0-2022_en.pdf
2. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2022). *Measuring the attractiveness of regions*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/fbe44086-en>
3. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2023). *Rethinking regional attractiveness in the new global environment*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/a9448db4-en>
4. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Subnational investment promotion and decentralisation in the OECD*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/ffd0927d-en>
5. European Investment Bank (EIB). (2022). *EIB activity in EU cohesion regions*. EIB Economics Department. https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230031_eu_cohesion_regions_2022_en.pdf
6. European Investment Bank (EIB). (2023). *EIB Investment Report 2023: Transforming for competitiveness*. <https://www.eib.org/en/publications/investment-report-2023>
7. World Bank. (2024). *Subnational B-READY in the European Union*. World Bank Group. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099110124143511190/pdf/P179952.pdf>
8. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2024). *World Investment Report 2024*. https://unctad.org/system/files/official-document/wir2024_en.pdf
9. European Commission. (2024). *Global Europe Results Framework: Investment climate methodology*. <https://capacity4dev.europa.eu/system/files/documents/2024/GERF%202.16%20Investment%20climate.pdf>
10. World Bank. (2023). *Connecting to Compete 2023: Trade logistics in an uncertain global economy*. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-2011-2>
11. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). *Climate adaptation investment framework*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/8686fc27-en>
12. Climate Policy Initiative. (2024). *Subnational assessment tool for investment planning*. <https://www.climatepolicyinitiative.org/publication/subnational-assessment-tool/>

13. Li, X., Zhang, Y., & Wang, H. (2025). An integrated entropy–TOPSIS model for evaluating regional investment potential. *Journal of Economics and Management*, 14(2), 85–102. <https://doi.org/10.18488/journal.31.2025.142.85.102>
14. Polyakov, V., & Fomicheva, T. (2022). Express assessment of regional investment attractiveness. *Journal of Regional and Industrial Development*, 9(1), 33–45. <https://doi.org/10.24412/2413-046X-2022-1-33-45>
15. Mitrofanov, D. (2021). Modeling regional investment attractiveness using principal component analysis. *EPJ Web of Conferences*, 248, 03004. <https://doi.org/10.1051/epjconf/202124803004>
16. Tang, Y., Liu, Q., & Chen, S. (2023). Improved entropy-weighted TOPSIS method for regional investment evaluation. *Petroleum Science*, 20(4), 1567–1581. <https://doi.org/10.1016/j.petsci.2023.03.012>
17. Hudaya, R. (2024). Application of AHP method in assessing regional investment attractiveness. *Journal of Development Economics*, 19(2), 112–125. <https://doi.org/10.21776/ub.jde.2024.019.02.08>
18. Aydemir, A. (2024). Regional FDI attractiveness analysis using CRITIC–LOPCOW–ARAS methods. *Journal of Economic Policy Research*, 11(3), 201–220. <https://doi.org/10.21547/jebr.2024.4493148>
19. Asian Development Bank (ADB). (2025). *Asian Economic Integration Report 2025*. <https://doi.org/10.22617/TCS240596>
20. African Union Commission. (2025). *African Integration Report 2025*. https://au.int/sites/default/files/documents/45243-doc-African_Integration_Report_2025.pdf

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100